

Utjecaj migracija na razvoj društva

Cuculić, Lina

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:791033>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-15**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
„Dr. Mijo Mirković“

LINA CUCULIĆ

UTJECAJ MIGRACIJA NA RAZVOJ DRUŠTVA

Završni rad

Pula, 2020.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
„Dr. Mijo Mirković“

LINA CUCULIĆ

UTJECAJ MIGRACIJA NA RAZVOJ DRUŠTVA

Završni rad

JMBAG: 0303057614, redovita studentica
Studijski smjer: Marketinško upravljanje

Predmet: Ekonomska sociologija
Znanstveno područje: Društvene znanosti

Mentor: doc. dr. sc. Saša Stjepanović

Pula, ožujak 2020.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana _____, kandidatkinja za prvostupnika ekonomije/poslovne ekonomije, smjera _____ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, _____ dajem odobrenje Sveučilištu
Jurja Dobrile

u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj Završni rad pod nazivom

_____ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD.....	6
1.1. Predmet i cilj rada.....	6
1.2. Metode i izvori podataka.....	7
1.3. Struktura i sadržaj rada	7
2. MODELI I VRSTE MIGRACIJA.....	8
3. MIGRACIJSKE TEORIJE.....	10
3.1. Neoklasična ekonomska teorija.....	10
3.2. Teorija dvostrukog tržišta rada	11
3.3. Novija teorija migracije radne snage.....	12
3.4. Teorija relativnog gubitka	12
3.5. Svjetska teorija sustava.....	12
4. MIGRACIJE I NJIHOV UTJECAJ NA DRUŠTVO	13
5. ISTRAŽIVANJE EUROBAROMETRA.....	17
6. NEKI OD REZULTATA ANKETE EUROBAROMETRA U HRVATSKOJ	26
7. ZAKLJUČAK	29
POPIS LITERATURE	31
POPIS ILUSTRACIJA.....	33
SAŽETAK	34
SUMMARY	35

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Sve važnije pitanje koje usmjerava pažnju kako stručnih osoba tako i političke javnosti i ljudi koji žive u određenoj zemlji su svakako suvremene migracije. Tijekom vremena prirodna kretanja stanovništva mogu proizvesti mnoge promjene u stanovništvu, počevši od njegovog ukupnog apsolutnog broja i strukture, no isto tako to mogu učiniti i mehanička kretanja te ostali eksterni čimbenici. Na temelju toga postoje dva modela stanovništva; zatvoreno i otvoreno stanovništvo ili populacija. Postoje zemlje u kojima je neznatan ili vrlo malo prisutan proces migracije te ukupno kretanje stanovništva ovisi isključivo o njihovim prirodnim kretanjima. Takve zemlje nazivaju se zemljama sa zatvorenim stanovništvom. Otvorenima se smatraju one koje zavise od obje komponente. Većina zemalja u svijetu pokazuje karakteristike otvorene populacije. Predmet istraživanja ovog rada odnosi se na analizu utjecaja migracija na razvoj društva. Cilj je ovog rada istražiti utjecaj migracija na društvo.

Tijekom rada, riječ je i o krizi uslijed masovnih migracija s kojima su se članice Europska unija, odnosno države na tranzitnoj ruti i svi ostali akteri suočili tijekom zadnjih godina. Posljedica je desetljeća politika koje su u jednom dijelu uzrokovale situaciju zbog koje ljudi bježe, dok se s druge strane otkiva spoznaja o kompleksnosti prepoznavanja prioriteta, određivanja načina realizacije, kao i činjenica kako ni na jednoj razini ne postoji dovoljna integracija progresivnih snaga, znanja i sposobnosti u odgovoru na suvremene izazove današnjice.

Odgovori na temeljno pitanje stavova prema imigrantima ukazuju na dvije široke podjele koje se u određenoj mjeri ponavljaju u brojnim nalazima ovog istraživanja. Jedan je regionalna podjela koja otprilike traje između zemalja sjeverne i portugalske zemlje i zemalja srednje i istočne Europe plus nekoliko mediteranskih zemalja, od kojih su najjače pogođeni nedavni migracijski tokovi (Grčka i Italija). Drugi je socio-demografski jaz između, s jedne strane, ispitanika koji su mladi, dobro obrazovani i koji su ekonomski sigurni, a s druge one starije, slabije obrazovane i ekonomski ranjivije skupine. Te podjele nisu uvijek dokazane, niti uvijek točno odgovaraju raspodjeli odgovora, ali iz analize će biti jasno da se mnoge podijeljenosti na ukupnoj

razini koje se opažaju na tim pitanjima na europskoj razini mogu objasniti regionalnim i sociodemografskim razlikama.

1.2. Metode i izvori podataka

Izvori podataka za pisanje ovog rada su stručne knjige i znanstveni članci iz područja ekonomske sociologije. Pored toga, korišteni su i izvori s internetskih stranica. Znanstvene metode koje su se koristile u radu jesu: metoda analize, metoda sinteze, metoda klasifikacije te metoda komparacije.

1.3. Struktura i sadržaj rada

Rad se sastoji od ukupno sedam poglavlja. U uvodnom dijelu definirana je tema rada. Nakon toga, u drugom dijelu definirani su modeli i vrste migracija. U trećem dijelu predstavljene su migracijske teorije. U četvrtom dijelu riječ je o migracijama i njihovom utjecaju na društvo. U petom dijelu predstavljena su istraživanja Eurobarometra. U šestom dijelu prikazani su neki od rezultata ankete Eurobarometra u Hrvatskoj. U sedmom dijelu iznesen je zaključak. Na kraju rada nalazi se popis literature i popis ilustracija.

2. MODELI I VRSTE MIGRACIJA

Brojne su demografske, društvene i gospodarske posljedice migracija, a njihovi učinci na određene segmente u zemlji odredišta i polazišta uvelike ovise o tipu prostornog kretanja. Postoje mnogobrojne vrste, kao i kriteriji sistematizacije migracija. To su:¹ kriterij državnih granica – vanjske i unutarnje migracije, kriterij vremena – definitivne (konačne) te privremene migracije, kriterij uzroka – ekonomske i neekonomske migracije, kriterij voljnosti migracija – dobrovoljne i prisilne migracije te kriterij organiziranosti migracija – organizirane i neorganizirane. Unutarnje i vanjske migracije, oblici koji se razlikuju prema kriteriju državnih granica, najčešće su spominjane u stručnoj literaturi, stoga se može reći i da su to dva osnovna oblika migracija. Unutarnje migracije obuhvaćaju one kontingente stanovništva koji se kreću unutar granica države, što se može odnositi na kretanje između županija ili gradova, kao i unutar njih. Vanjske migracije podrazumijevaju iseljavanje i useljavanje stanovništva u ili iz inozemstva, dok bi u užem smislu iste označavale preseljavanje izvan županije neovisno o granicama države.²

S obzirom na veličinu i dalekosežnost posljedica, upravo su vanjske, konačne migracije najznačajnije s demografskog stajališta. Značajno je za njih da uzrokuju promjenu stanovnika i u zemlji polazišta i zemlji odredišta istovremeno. Vanjske migracije, u odnosu na unutarnje mnogo su kompliciranije i skuplje jer zahtijevaju veća individualna i društvena ulaganja u školovanje, zdravstvo i socijalnu zaštitu migranata. Vanjske migracije uz to su i mnogo neizvjesnije, a i mnogo rizičnije u smislu prilagodbe života u novoj okolini. Razvijene zemlje ostvaruju dodatnu korist vanjskim migracijama. Nasuprot tome, migracije predstavljaju kretanje pojedinca u kojem on promijeni adresu stalnog boravka, ali je i dalje ostao živjeti unutar iste države. Unutarnje migracije moguće je podijeliti u dvije kategorije: migracije na duže i na kraće distance.³ Uzrok su nastanka velikih gradova današnjice radi migracija selo – grad koje su i danas prevladavajuća migracijska struja u zemljama u razvoju, vrlo prisutne u srednje razvijenim zemljama, a nisu potpuno nestale ni u razvijenim

¹ Wertheimer-Baletić, A. (1999): Stanovništvo i razvoj, Zagreb: Mate d.o.o., str. 300.

² Živić, D. i Čizmić, I. (2005): Vanjske migracije stanovništva Hrvatske, kritički osvrt, u: Stanovništvo Hrvatske - dosadašnji razvoj i perspektive, Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, str. 57.

³ Wertheimer-Baletić, A., op. cit., str. 300 – 301.

zemljama iako tamo prevladavaju migracije grad – grad te grad – predgrađe.⁴ Kriterij vremena dijeli migracije na definitivne, odnosno konačne migracije i privremene. Konačne migracije podrazumijevaju promjenu stalnog mjesta boravka. Privremene migracije u širem smislu uključuju najčešće aktivno stanovništvo zbog ekonomskih razloga. Postoji mogućnost da ovi privremeni imigranti postanu definitivni migranti, na čiju odluku utječu razni ekonomski, društveni te brojni drugi čimbenici. Privremene migracije u širem smislu imaju sljedeće podvrste:⁵

- Privremene migracije u užem smislu kod kojih radna snaga migrira na određeno vrijeme;
- Sezonske migracije koje se događaju kad radna snaga migrira samo tijekom određenog godišnjega doba, te se po završetku sezone vraćaju u svoje stalno mjesto boravka;
- Dnevne migracije koje podrazumijevaju osobe koje svakodnevno putuju od mjesta boravka do mjesta rada te nemaju nikakav demografski utjecaj.

Prema kriteriju uzroka migracije se dijele na ekonomske i neekonomske. Ekonomske migracije predstavljaju karakteristiku specifičnu za one migrante koji mijenjaju mjesto stalnog boravka kako bi postigli bolji životni standard odnosno zaposlili se na bolje plaćenom poslu. Neekonomske migracije predstavljaju migracije radi neekonomskih razloga koji su najčešće političke, individualne, psihološke, obiteljske, zdravstvene prirode. Prema kriteriju voljnosti migracija razlikuju se dobrovoljne i prisilne migracije. Kod dobrovoljnih migracija, kao što i sami naziv govori, radi se o samostalnoj odluci migranata žele li migrirati ili ne. Prisilna migracija znači da je migrant prisiljen protiv svoje volje ili želje na migraciju, na što utječu ratovi, prirodne katastrofe i slično. Posljednji kriterij je kriterij organiziranosti gdje se migracije dijele na organizirane i neorganizirane migracije. Kod organiziranih migracija migrant točno zna kamo migrirati, te koje su prednosti te migracije. Najčešće se provode radi povoljnih uvjeta života i rada za čovjeka. Neorganizirane migracije dominiraju nad organiziranim migracijama te su najčešće motivirane ekonomskim razlozima.⁶

⁴ Nejašmić, I. (2005): Demografija: Stanovništvo u prostornim odnosima i procesima, Zagreb: Školska knjiga, str. 132.

⁵ Wertheimer-Baletić, A., op. cit., str. 300 – 301.

⁶ Ibid

3. MIGRACIJSKE TEORIJE

Migracijske teorije moguće je podijeliti na različite modele. Oni nastoje objasniti kako se odvija protok ljudi i kapitala. Svakako je bitno spomenuti kako ne postoji okvir koji je univerzalan, a koji bi definirao migracije i definirao uzroke migracija. Ako govorimo o starijim teorijama, proces migracija radne snage je tema gotovo svih teoretičara, dok ako govorimo o novijim teorijama, u njima se pokušava dokučiti proces nastavka migracija jednom kada počnu.⁷ Kada se govori o teorijama, razlikuju se četiri faktora koji imaju utjecaj na migracije, a oni su ekonomske, socijalne, političke i povezujuće prirode. Razlike u teorijama očituju se u tome da se na migracije gleda kao na fenomen koji se ponavlja.⁸ Međusobna povezanost i kombinacija gore navedenih četiri faktora definira migracijske tokove kroz veličinu i smjer. Osnovna točka polazišta tih teorija jest činjenica da što je više faktora koji vrše na migracije i što se oni više izraze, migracije će biti puno češće. S druge strane, navedeni faktori ne pružaju pomoć u definiranju zašto su neke regije podložnije migracijama za razliku od drugih regija, a isto tako zašto se pojedinci unutar pojedinih regija odlučuju na migracije.⁹ U navedenom poglavlju govori se o teorijama koje su prezentirane u radovima D. Massey¹⁰ i J. School¹¹. Navedeni autori su teorijske pristupe migracijama kategorizirali u dvije skupine, a to su pristupi koji obrazlažu inicijaciju odnosno nastanak migracija i razloge nastanka te pristupi koji obrazlažu nastavak migracija.¹²

3.1. Neoklasična ekonomska teorija

Neoklasična teorija najstarija je teorija migracija. S ukladno navedenoj teoriji, osnovni razlog migracija radne snage su plaće. Ta teorija se može promatrati s makroekonomskog i mikroekonomskog aspekta. Neoklasična teorija s

⁷ School, J. (1995): Determinants of International Migration: Theoretical Approaches and Implications for Survey Research, u R. Van der Erfi L. Heering (ur.), Causes of International Migration, Proceedings of a Workshop, Luxembourg, 14-16 December 1994, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, Brussels, ESCS-EC-EAEC, str. 3., Dostupno na: <https://books.google.hr/books?isbn=0788126849>, Pristupljeno: 10. svibnja 2019.

⁸ Jennissen, R. (2007): Causality Chains in the International Migrations System Approach, Population Research and Policy Review, 26 (4), str. 411.-412., Dostupno na: <http://econpapers.repec.org/>, Pristupljeno: 10. svibnja 2019.

⁹ School, J., op. cit., str. 3

¹⁰ Massey, D. S. (1994): International migration theory: The North American case, Population and Development Review, 20 (4), str. 699.-751. Dostupno na <http://www.jstor.org/stable/2137660>, Pristupljeno: 10. svibnja 2019.

¹¹ J. School, op.cit., str. 3.-14.

¹² R. Jennissen, op. cit., str. 412.-413.

makroekonomskog aspekta osvrće se na posljedicu razlike u plaćama kroz geografske razlike, no u tom aspektu i razni ostali čimbenici mogu imati velik utjecaj (kao npr. produktivnost rada, stupanj organizacije rada itd.). Ako se promatra navedena teorija, primjećuje se da određena područja koja imaju premalo radne snage, dok s druge strane imaju previše kapitala, imaju plaće koje su relativno visoke. Isto tako, područja koja imaju previše radne snage, a s druge strane premalo kapitala, imaju niske plaće. U tom slučaju se radna snaga određenog područja kreće iz područja s niskim plaćama u područje s visokim plaćama. Nasuprot tome, mikroekonomska neoklasična teorija također daje važnost tržištu rada, no u njoj postoji pretpostavka kako svaki čovjek radi analizu troškova i koristi koja je racionalna, a koja je vezana za odluku o migracijama, za destinaciju te da u tu analizu uključuje kako koristi od većih plaća tako i troškove koji su te pojavljuju, a odnose se na selidbu te prilagodbu na novu okolinu.¹³

3.2. Teorija dvostrukog tržišta rada

Teorija dvostrukog tržišta rada temelji se na tome da su migracije uzrokovane pull faktorima u razvijenim zemljama te push faktorima u zemljama iz kojih se vrši migracija. Teorija se temelji na primarnim i sekundarnim segmentima na tržištu rada. Primarni su oni koji su okrenuti metodama proizvodnje koje su kapitalno intenzivne i radnoj snazi koja je visoko kvalificirana, dok su sekundarni oni koji su okrenuti metodama proizvodnje koje su intenzivne i radnoj snazi koja je većinski niskokvalificirana. U ovoj teoriji je pretpostavka da migracija nastaje iz potrebe za radnom snagom u segmentu koji je radno intenzivan, a koji je prisutan u modernim industrijskim društvima. Važna značajka modernih društva jest sam proces starenja stanovništva, a koji može utjecati na povećanje potrebe za radnom snagom koja je niskokvalificirana. Mjerenja u ovoj teoriji trebaju podatke o strukturi tržišta rada zemalja u koje se vrši migracija.¹⁴

¹³ Park, R. E. (1928): Human migration an the marginal man, The American Journal of Sociology, 33 (6)

¹⁴ Ibid

3.3. Novija teorija migracije radne snage

Novija teorija migracija radne snage temelji se na tome da se odluka o migraciji ne može objasniti samo na jednostavnoj razini, odnosno razini pojedinca, već se moraju uzeti u obzir širi društveni subjekti, od kojih je vrlo važan kućanstvo. Kućanstva imaju karakteristiku da ne rade na povećanju dohotka, već rade na smanjenju rizika na najmanju moguću razinu. Upravo kako bi se smanjio rizik, dolazi do migracije pojedinih članova kućanstava. Može se zaključiti kako varijable u ovoj teoriji nisu individualne, već se tiču cijelog kućanstva i šire tematike.¹⁵

3.4. Teorija relativnog gubitka

Prema teoriji relativnog gubitka, važan čimbenik svake migracije predstavlja svijest o drugim članovima ili kućanstvima u emitirajućim društvima gdje je važna razlika u prihodima. Migracije će biti izraženije u društvima koja imaju prisutne nejednakosti u ekonomiji. Sukladno ovoj teoriji, pojedini članovi kućanstava ne donose odluku o migriranju samo iz razloga povećanja dohotka, već kako bi omogućili poboljšanje položaja.¹⁶

3.5. Svjetska teorija sustava

Svjetska teorija sustava migraciju povezuje, kao što se iz naziva može zaključiti, sa svjetskim tržištem, odnosno njegovom strukturom. Sukladno ovoj teoriji, migracije su posljedica tržišne ekonomije u procesima globalizacije. Ova teorija daje važnost interakciji između društava. Takva interakcija je svakako međunarodna trgovina koja se odvija između zemalja koja imaju nešto slabije gospodarstvo i zemalja koje imaju naprednije gospodarstvo te dovodi do ekonomske stagnacije. Tako mehanizacija poljoprivredne proizvodnje dovodi do narušavanja ekonomskih odnosa koji su tradicionalni u pojedinim ruralnim predjelima te to dovodi do propadanja malih tržišnih gospodarstava, dok se s druge strane povećava mobilnost poljoprivredne radne snage.¹⁷

¹⁵ Jennissen, R. (2007): Causality Chains in the International Migrations System Approach, Population research and Policy Review 26 (4)

¹⁶ Ibid

¹⁷ Ibid

4. MIGRACIJE I NJIHOV UTJECAJ NA DRUŠTVO

Ne postoji univerzalna teorija koja bi objasnila postojanje migracija i uzroke njihovog nastanka, već postoji cijelo mnoštvo teorija koje su različite, ali opet se na kraju izvuče isti konteksti koje se, iako pokušavaju objasniti istu stvar, oslanjaju na različite koncepte i pretpostavke. Trenutni tokovi i trendovi u migracijama pokazuju da se današnji migracijski procesi ne mogu objasniti samo jednom teorijom, već je potreban različit interaktivan pristup.

Sociologiju zanimaju društveni odnosi koji generiraju migracije, posljedice migracija na socijalne odnose, uloga migranata u stvaranju novih socijalnih sistema u području između „nacionalnih“ društava, stvaranje migrantskih institucija u zemljama primitka, kao i proces društvene integracije migrantskih skupina, te pitanje tijeka društvene integracije u uvjetima visokih stopa imigracije.

Opće prihvaćena definicija između ostalih definira migraciju kao proces preseljenja pojedinca ili grupe ljudi s jednog mjesta na drugi s ciljem promjene mjesta stalnog boravka. U sociologiji se tako ističe socijalni moment kretanja ili premještanja, pa je rečeno: „Migracija je oblik populacijskog kretanja, koji tijekom kulturne evolucije slijedi disperziju. Sudionici su dovoljno napredni u ekonomskoj kulturi, inteligenciji i zemljopisnom znanju, tako da su svjesni prave destinacije. Kretanje je planirano, svrhovito i namjerno...“. Značenje ove definicije – postoji druga destinacija kao socijalna sredina ili ekonomska mogućnost, to nije samo prostorna ekspanzija u nepoznato, već socijalni čin za sebe – Samuel Eisenstadt: Migraciju definiramo kao fizički prijelaz nekog pojedinca ili neke grupe iz jednog društva u drugo. Taj prijelaz obično uključuje napuštanje jednog socijalnog ambijenta i trajno ulaženje u drugi; tako se otvara pitanje granica društva (nacionalno društvo se preklapa s „društvom“), a i objektivno definiranje socijalnog ambijenta je vrlo teško.

Debata u vezi koristi i troškova migracija može se razdijeliti na kratkoročni i dugoročni efekt. U kratkom roku, u stanovništvu destinacijskih zemalja prevladava strah da je migracija štetna. Argumentiraju taj strah na način da migracije smanjuju nadnice i povećavaju nezaposlenost domaćeg stanovništva. U dugom pak roku, očekuje se povećana korisnost migracija jer ublažava utjecaj starenja stanovništva –

problem koji muči velik dio razvijenih zemalja. Kratkoročni efekti bili su prilično bitni za obeshrabrivanje Europskih zemalja od otvaranja granica svojih tržišta rada imigrantima trećih zemalja. U zatvorenim se ekonomijama, tržište rada podnijelo bi sav teret prilagodbe na imigraciju, što nije slučaj u otvorenim ekonomijama gdje ne mora biti slučaj da se naruše razina nadnica i nezaposlenosti. Neke studije ignoriraju činjenicu da migracije ne moraju biti i nisu jednosmjerna ulica, te se migranti, posebno oni visoko – obrazovani često vraćaju u svoje matične zemlje. Tu se mogu usporediti ekonomske performanse domaćeg i pridošlog stanovništva iz mikro perspektive. Isto tako, pitanje je uzrokuje li migrantsko stanovništvo pad nadnica, a s time i kvalitete života. Odgovor je da, ali u kratkom roku. U strukturi migracija s prevladavajućim niskoobrazovanim stanovništvom, moguće je da stvaranje nejednakosti, no ona se u dugom roku anulira te se zarađeno bogatstvo distribuira među matičnim i zemljama domaćinima.

Njemačka je 2016. imala najveći broj useljenika, a za njom slijede Ujedinjena Kraljevina, Španjolska, Francuska i Italija. Njemačka je 2016. prijavila i najveći broj iseljenika (533,8 tisuća), a zatim Ujedinjena Kraljevina (340,4 tisuće), Španjolska (327,3 tisuće), Francuska (309,8 tisuća), Poljska (236,4 tisuće) i Rumunjska (207,6 tisuća). U 2016. godini je u 21 državi članici zabilježena veća stopa useljavanja nego iseljavanja, osim izuzetaka poput Bugarske, Hrvatske, Latvije, Litve, Poljske, Portugala i Rumunjske.

Posljednjih godina Europa je morala odgovoriti na najveći migracijski izazov od Drugog svjetskog rata. U 2015. u EU-u je zabilježeno 1,25 milijuna prvi put podnesenih zahtjeva za azilom, a do 2018. ta brojka je pala na 581 000 zahtjev. U 2018. godini 116 647 ljudi došlo je u Europu morem, u usporedbi s više od milijun u 2015. godini. U 2018. ukupan broj nezakonitih prelazaka granice pao je na 150 114, što je najniže u pet godina i 92 posto niže od najveće migracijske krize u 2015. godini. Iako je migracijski priljev oslabio, kriza je izložila nedostatke u europskom sustavu azila. Parlament se s time nastoji boriti kroz reformu pravila EU-a za azil i jačanjem graničnih kontrola EU-a. Imigracijska politika na europskoj razini bavi se redovitim i neredovitim useljavanjem. Što se tiče redovitog useljavanja, EU odlučuje o uvjetima za zakonit ulazak i boravak. Države članice zadržavaju pravo na odlučivanje o broju imigranata koji dolaze iz zemalja izvan EU-a i traže posao. EU teži uspostavi

uravnoteženog pristupa upravljanju zakonitom imigracijom i borbi protiv nezakonite imigracije. Cilj EU-a donošenje je ujednačene razine prava i obveza za zakonite imigrante koja će biti usporediva s onom koja vrijedi za građane EU-a.¹⁸

Neke države, poput zemalja srednje Europe koje su redom bile socijalističke zemlje, a nakon pada komunizma željele što brže postati članicama Unije, prihvatile su demokraciju, europske vrijednosti, te zaštitu koju Unija pruža. Međutim, ujedno su bile vrlo jasne u stavu da ne žele primiti migrante i na taj način solidarno dijeliti postignuća i izazove Unije. Poznat je slučaj s Mađarskom koja je tvrdila kako migranti predstavljaju prijetnju njezinoj nacionalnoj sigurnosti i europskim vrijednostima. Međutim, pozitivna strana migracija kazuje nam razne podatke kao što je to Njemački institut za ekonomska istraživanja koji je procijenio da će u srednjoročnom razdoblju, sam dolazak izbjeglica donijeti porast njihovog domaćeg bruto proizvoda za 0.2 do 0.3% godišnje. Trenutno postoje naznake rasta u zemljama poput Turske, Libanona i Jordana, koje prednjače u primitku izbjeglica iz Sirije. Primjerice, smatra se da je u Libanonu došlo do povećanja od 2% BDP-a za 2015, a slične brojke – negdje oko 3% – vrijede i za Jordan te za Tursku – čak više od 3%. Dakle, srednjoročno gledano te potvrđeno u ovim zemljama, dolazak novih ljudi koji se uključuju u tržišta rada, pa čak i u onim sivim zonama, donosi neki oblik općeg ekonomskog prosperiteta mjerenog BDP-om, konceptom koji je isto tako podložan daljnjoj raspravi¹⁹.

Povećanje broja zemalja Europske Unije potaknulo je bojazan od privlačenja velikog broja migranata potaknuto većom razinom blagostanja negoli je to situacija u još uvijek tranzicijskim i gospodarski slabije razvijenim zemljama kao što su zemlje istočne i jugoistočne Europe, zemlje Bliskog Istoka, sjeverne Afrike i mnoge druge. Prihvatanje velikog broja migranata u zemlje EU se nameće s jedne strane kao velik etički i humanitarni izazov, tako i kao put ka nižoj razini blagostanja, što na kraju kolidira sa jednim od primarnih ciljeva Europske Unije; konvergencijom životnih uvjeta i socijalnih standarda. Stagnantan rast europskog stanovništva kao i njegovo starenje stvara poticaje za imigraciju na spomenuto

¹⁸ Europa.eu, Dostupno na: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/152/immigration-policy>, Pristupljeno: 20. svibnja 2019.

¹⁹ Mikac, R. i Dragović, F. (2017): Masovne migracije: izazovi, posljedice i put naprijed, Forum za sigurnosne studije, 1 (1), str. 130-152., Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/198071>, Pristupljeno: 25. svibnja 2019.

područje. U usporedbi sa SAD-om i Japanom, Europa ima višu razinu nezaposlenosti (posebice među mlađom populacijom) što upućuje na tendenciju smanjenja razine blagostanja te porastu društvenih tenzija. Širenje EU na istočnije europske zemlje (EU 28) je doprinijelo eroziji zapadnoeuropskog blagostanja, što je uzrokovano migracijama istok – zapad, što se širenjem na južnoeuropske zemlje (Španjolsku, Portugal i Grčku) u prošlom valu ipak nije dogodilo. Kako masovne migracije stvaraju negativan utjecaj na lokalne zajednice u koje se stanovništvo doseljava, države koje primaju migrante moraju osposobiti dobru migracijsku politiku. Utjecaj migracija je negativna zbog gledišta lokalnog stanovništva na migrante. Taj strah lokalnog stanovništva vrlo često dovodi do javljanja ranih pojava kao što su rasizam, diskriminacija i netolerancija. Upravo zbog navedenog je vrlo važno osposobiti migracijsku politiku koja će spriječiti moguće nesporazume i diskriminaciju migranata te koja će omogućiti mehanizam koji je efikasan, a koji se tiče integracije migranata u društvo. Dobra migracijska politika obuhvaća edukativne radionice, savjetovanja, tečajeve jezika, pomoć u traženju posla, pomoć pri upoznavanje nove sredine itd., pri čemu se svakako mora voditi računa o specifičnim potrebama migranata. Potrebno je voditi brigu da se migranti ne moraju odreći kulturnog identiteta kojeg su izgradili kroz život.

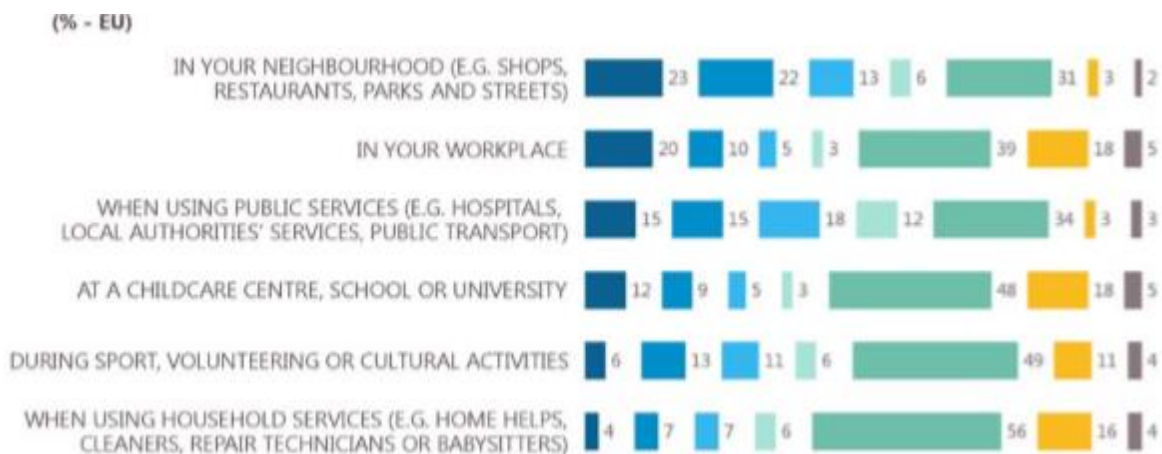
5. ISTRAŽIVANJE EUROBAROMETRA

Eurobarometar je predstavio istraživanje o integraciji imigranata u Europskoj uniji, a koje ja bilo zahtijevano od strane Europske komisije za 2017. godinu. Cilj istraživanja Eurobarometra bio je ispitati stavove državljana članica Europske unije prema imigrantima. Istraživanje se fokusiralo na opću percepciju imigranata i opseg znanja o količini i prirodi useljavanja u domovini ispitanika.

Najveća pojedinačna kategorija koju ispitanici spominju na pitanje o učestalosti s kojom komuniciraju s imigrantima je „Manje od jednom godišnje ili nikad“, ali to varira od ispod jedne trećine (31%) u slučaju njihovog susjedstva do više od polovine (56%) u slučaju kućanskih usluga. Mjesto gdje ispitanici najčešće kontaktiraju s imigrantima nalazi se u njihovom susjedstvu: gotovo četvrtina (23%) ispitanika ima svakodnevni kontakt s imigrantima u tom kontekstu, a gotovo isto toliko (22%) to čini tjedno. Ispitanici koji komuniciraju s imigrantima na radnom mjestu također je vjerojatnije da će ih svakodnevno susretati (20%) ili tjedno (10%). U slučaju javnih usluga, sličan udio ispitanika komunicira s imigrantima u ovom kontekstu dnevno ili tjedno (oba 15%), dok nešto više to čini barem jednom mjesečno (18%) i nešto rjeđe stupa u kontakt s imigrantima. kontekst barem jednom godišnje (12%). U ostalim kontekstima kontakt je više ograničen. Nešto više od jednog od deset (12%) svakodnevno komunicira s imigrantima u dječjim centrima, školama ili sveučilištima, a manje ih komunicira tjedno (9%), mjesečno (5%) ili godišnje (3%). Malo je ispitanika svakodnevno (6%) s imigrantima tijekom sportskih, volonterskih ili kulturnih aktivnosti, a malo više od njih dolazi u kontakt s imigrantima na tjednoj (13%) ili mjesečno (11%) osnovi. Još je manje (4%) svakodnevno u kontaktu s imigrantima pri korištenju usluga u kućanstvu, a mnogi nemaju sedmodnevni (7%) ili mjesečni (7%) kontakt u vezi s tim. Treba naglasiti da ovi rezultati odražavaju i druge čimbenike osim kontakta s imigrantima. Biti u vlastitom susjedstvu ili na poslu aktivnosti su kojih se pozamašan dio ispitanika svakodnevno bavi, a sudjelovanje u sportovima, volontiranju ili kulturnim aktivnostima ili korištenju usluga u domaćinstvu nisu nužno aktivnosti kojima se mnogi ispitanici bave.²⁰

²⁰ Europa.eu, Dostupno na: <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/special/surveyky/2169>, Pristupljeno: 30. svibnja 2019.

Grafikon 1. Koliko često u prosjeku su stanovnici Europe u interakciji s migrantima, odnosno na kojem mjestu?

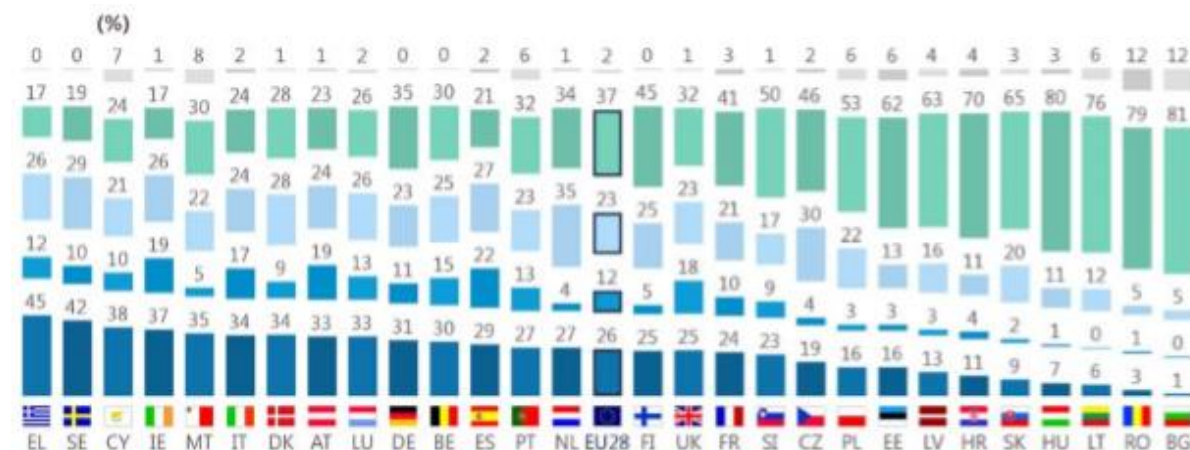
Izvor: Eurobarometar, 2017.g.

U grafikonu je prikazano koliko često i gdje ispitanici stupaju u kontakt sa migrantima. Da li je to u susjedstvu, na radnome mjestu, kada se služe javnim mjestima kao što su bolnice, javni prijevoz i slično, možda za vrijeme bavljenja sportom, u školi, na fakultetu ili pak kada se služe nekim servisima za čišćenje i slično pa se susreću sa migrantima kako dadiljama, električarima i slično. Tamnom plavom bojom označeno je da komuniciraju sa migrantima na dnevnoj bazi, plavom da komuniciraju barem jednom na tjedan, svijetlo plavom da komuniciraju jednom na mjesec, tirkiznom je označeno da komuniciraju rijetko ili nikada, žutom da komuniciraju više spontano a sivom bojom su se izrazili da ne znaju.

Za analizu na razini države razmotrili su proporcije ukupnih interakcija s imigrantima. U većini zemalja samo manjina ispitanika svakodnevno komunicira s imigrantima, ali to značajno varira od zemlje do zemlje. Jasan je odnos između udjela imigranata u određenoj zemlji i vjerojatnosti svakodnevne interakcije s imigrantima. Na primjer, u Bugarskoj (1%), Rumunjskoj (4%), Mađarskoj i Litvi (oboje 7%) manje od jednog od deset svakodnevno komunicira s imigrantima u najmanje jednom kontekstu, a u svakoj od tih zemalja imigranata nema više od 2% stanovništva (osim u Litvi gdje predstavljaju 3,8% stanovništva) 25. Zemlje s najnižim udjelom ispitanika koji svakodnevno komuniciraju s imigrantima također imaju nizak udio ispitanika koji s njima komuniciraju na tjednoj, mjesečnoj ili godišnjoj osnovi. Na drugom kraju

spektra, u šest zemalja više od polovice ispitanika svakodnevno komunicira s imigrantima u najmanje jednom kontekstu - Grčka (57%), Irska (55%), Austrija i Švedska (obje 52%) te Španjolska i Italija (oba 51%).

Grafikon 2. Koliko često u prosjeku stanovnici određenih država u EU imaju interakciju s imigrantima?

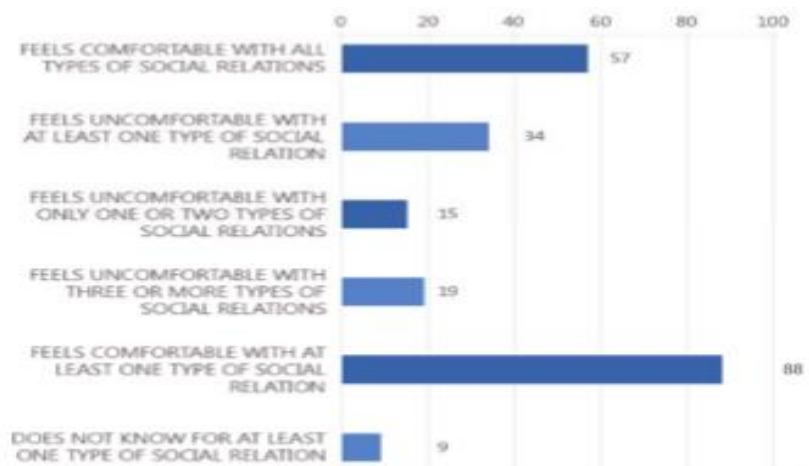
Izvor: Eurobarometar, 2017.g.

U ovom grafikonu je prikazano koliko često ispitanici u državama članicama imaju interakciju sa migrantima. Tamno plavom je označeno Da su ispitanici imali interakciju sa migrantima na dnevnoj bazi u jednom ili dva različita konteksta. Sa plavom bojom iskazan je postotak ispitanika koji dnevno imaju interakciju sa migrantima u tri ili više različitih konteksta. Svijetlo plavom označen je postotak ispitanika koji jednom ili dva puta na tjedan komuniciraju sa migrantima. Tirkiznom bojom označen je postotak ispitanika koji rijetko komuniciraju sa migrantima. A sivom bojom označen je postotak onih kojih to ne zanima i ne znaju o tome ništa.

U sljedećoj analizi promatramo razmjere ispitanika koji kažu kako im je ugodno ili neugodno imati socijalne odnose s imigrantima na različitim razinama, poput prijatelja, kolega s posla, liječnika, članova obitelji, susjeda ili menadžera. Prvo ćemo pogledati u kojoj se mjeri ispitanici osjećaju ugodno u socijalnim odnosima s imigrantima općenito, a zatim ćemo ispitati odgovore za svaku određenu vrstu istraženih društvenih odnosa. Preko polovine (57%) ispitanika kaže da bi se osjećali ugodno u bilo kojem tipu socijalnih odnosa s imigrantima - među svim vrstama istraženih društvenih odnosa, dok bi se nešto više od trećine (34%) reklo da bi se

osjećali nelagodno. Manje od petine (15%) osjećalo bi se nelagodno zbog jedne ili dvije vrste društvenih odnosa istraženih u ovom istraživanju, dok bi se malo ispod petine (19%) osjećalo nelagodno s najmanje tri vrste društvenih odnosa.

Grafikon 3. Je li ljudima ugodno ili neugodno imati socijalne odnose s imigrantima?

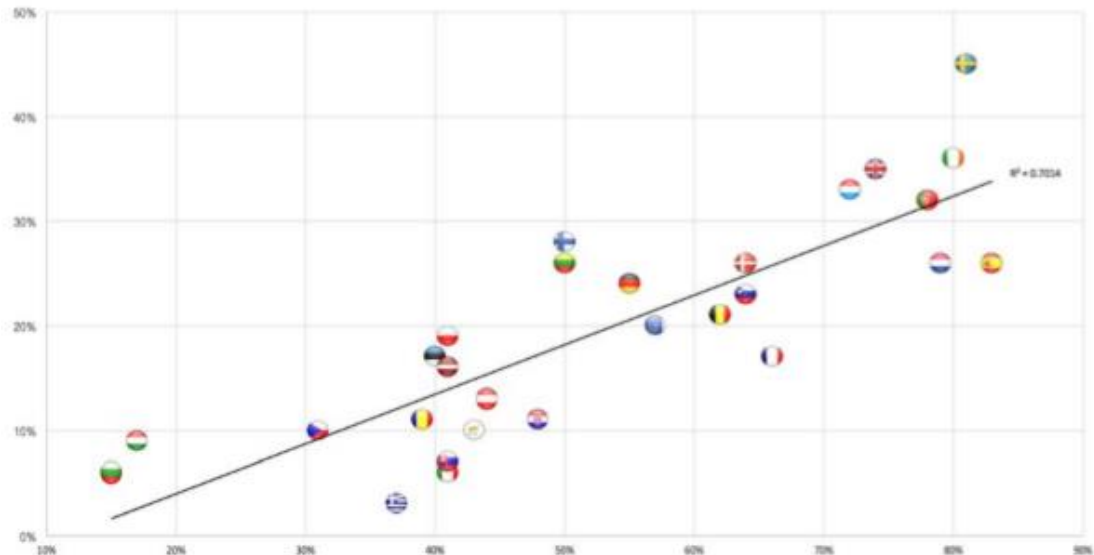
Izvor: Eurobarometar, 2017. g.

U svim se slučajevima većina ispitanika osjećala ugodno u socijalnim odnosima bilo koje vrste istražene s imigrantima. Preko osam od deset (81%) osjećalo bi se ugodno da imaju imigranta kao prijatelja, s tim da se gotovo polovica (48%) osjeća potpuno ugodno s tim, a trećina (33%) osjeća se nekako ugodno. Skoro da bi se mnogi osjećali ugodno imati imigranta kao radnog kolegu (78%: potpuno ugodno, 44%; pomalo ugodno, 34%), kao susjeda (78%: potpuno ugodno, 43% pomalo ugodno, 35%) ili kao liječnik (76%: potpuno ugodno, 43%; pomalo ugodno, 33%). Nešto manje bi bilo ugodno imati imigranta kao člana obitelji (70%: potpuno ugodno, 40%; pomalo ugodno, 30%) ili kao menadžera (68%: potpuno ugodno, 38%; pomalo ugodno, 30%).

Grafikon ispod uspoređuje udio ispitanika koji smatraju da je imigracija uglavnom prilika s udjelom ispitanika koji se osjećaju ugodno u različitim vrstama društvenih odnosa s imigrantima istraženima u ovoj studiji. Postoji snažna veza

između oba pokazatelja, što sugerira da u zemljama gdje ispitanici smatraju da je imigracija više prilika, vjerojatnije je da će im se i ugodno družiti s imigrantima na svim istraženim razinama.

Grafikon 4. Osjećaj ugodnosti stanovništva EU u socijalnim odnosima s imigrantima

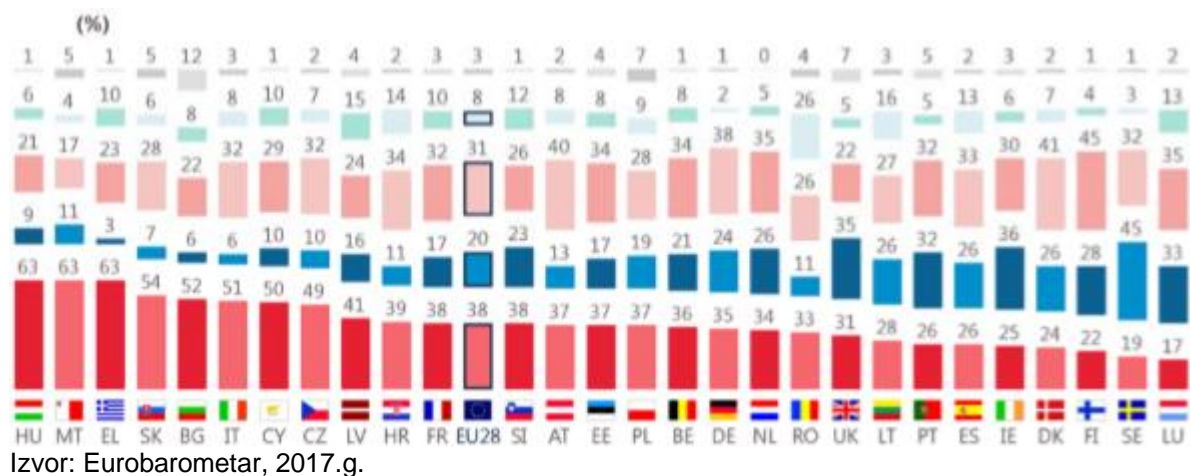
Izvor: Eurobarometar, 2017.g.

Gotovo četiri od deset (38%) Europljana smatra da je imigracija izvan EU više problem nego prilika. Nešto manje od trećine (31%) to vidi kao problem i priliku, dok samo petina (20%) to vidi kao više mogućnosti. Manje od jednog od deset (8%) ispitanika imigraciju ne smatra problemom niti mogućnošću. Dodajući ove kategorije, možemo zaključiti da tek nešto više od polovice (51%) vidi imigraciju kao priliku, čak i ako neki od tih ispitanika to vide kao problem. S druge strane, moglo bi se zaključiti i da gotovo sedam od deset (69%) imigraciju smatra problemom, čak i ako ga neki ispitanici vide kao priliku.

Postoje značajne razlike na razini države, posebno u omjerima ispitanika koji imigraciju vide kao više problema ili više mogućnosti. U Mađarskoj, Malti i Grčkoj (svih 63%) ispitanici smatraju da je imigracija veći problem, kao i više od polovice anketiranih u Slovačkoj (54%), Bugarskoj (52%) i Italiji (51%) , a polovica ispitanika na Cipru (50%). U svim ostalim slučajevima, manjina daje odgovor, ali taj se raspon kreće od gotovo polovine anketiranih u Češkoj (49%) do manje od petine ispitanika u Luksemburgu (17%) i Švedskoj (19%). Postoji značajna negativna povezanost

između prisutnosti imigranata u nekoj zemlji i sklonosti doživljavanju imigracije kao problema: u zemljama s relativno malim udjelom imigranata, poput Mađarske, Slovačke i Bugarske, veći dio ispitanika vidi imigrante kao problem, dok u zemljama s relativno visokim udjelom imigranata, poput Luksemburga, Švedske i Danske, znatno manji broj imigracija vidi kao problem. Također postoje značajne razlike u omjerima onih koji se odnose na imigraciju kao više mogućnosti, mada je to u svim slučajevima manjina ispitanika. U Grčkoj, samo 3% anketiranih vidi imigraciju kao više mogućnosti, u usporedbi s nešto više od četiri od deset (45%) ispitanika u Švedskoj i preko trećine ispitanika u Ujedinjenom Kraljevstvu (35%) i Irskoj (36%). S izuzetkom Malte (17%), najmanje petina (20%) ispitanika u svim zemljama vidi imigraciju kao problem i priliku. Udio ispitanika koji daju ovaj odgovor posebno je visok u Austriji (40%), Danskoj (41%) i Finskoj (45%). U velikom broju zemalja s malo imigranata postavlja se pitanje je li imigracija problem ili je prilika manje vidljiva nego drugdje. Na primjer, tri od deset (30%) anketiranih u Rumunjskoj imigraciju ne smatra problemom niti mogućnošću ili ne znaju kakav bi odgovor dali isto kao i petina (20%) onih u Bugarskoj i nešto manje od njih (19%) u Litvi i Latviji. Zaključno, čini se da imigracija ostaje važno pitanje za javno mnijenje u skladu s onim što je izmjereno u Standardnom Eurobarometru iz 2017. godine, gdje je blizu četiri od deset (39%) ispitanika navodilo imigraciju kao jedno od najvažnijih pitanja s kojima se suočava EU trenutno.

Grafikon 5. Jesu li imigracije problem ili prednost u državama EU?

Ovdje se prikazuje, generalno gledano, smataju li ispitanici koji žive u državama članicama da su imigracije više problem ili prilika za njihovu državu. Zato crvenom bojom je označeno za one koji smatraju da su migracije problem, tamno

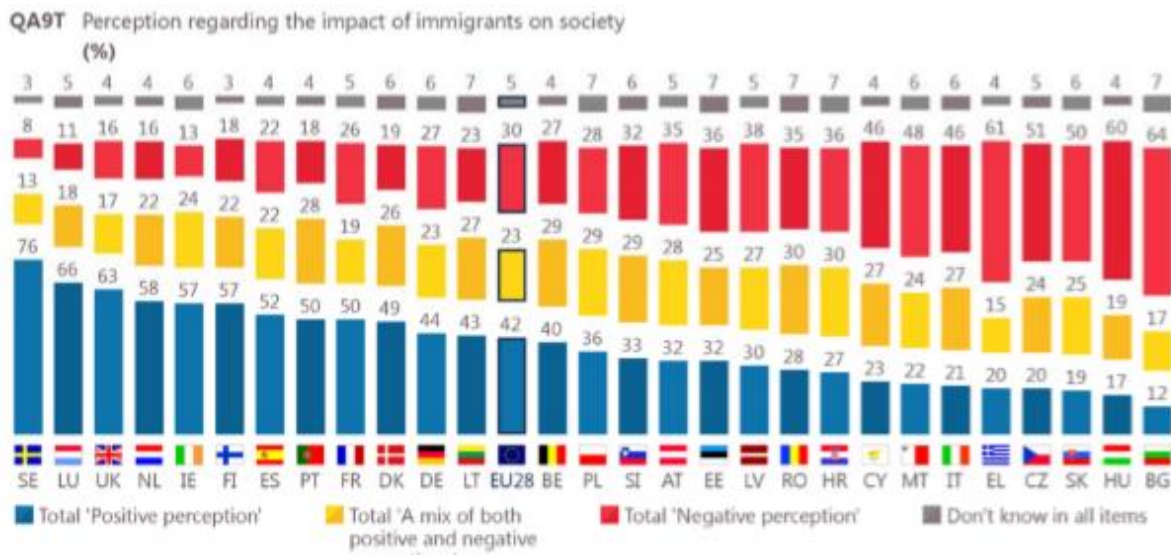
plavom je su se izjasnili oni koji smatraju da su migracije više prilika, rozom bojom je označen postotak onih koji smatraju da su migracije i problem i prilika za njihovu državu, svijetlo plavom bojom je označen postotak onih koji smatraju da migracije nisu ni problem niti prilika, a sivom bojom su označeni oni koji se nikako nisu izjasnili.

Preko sedam od deset (72%) ispitanika se slaže da imigranti olakšavaju popunjavanje poslova za koje je teško pronaći radnike. Gotovo tri od deset (28%) se potpuno slaže s ovom tvrdnjom, dok se nešto više od četiri od deset (44%) uglavnom slaže s tim. Manje od jednog od deset (8%) se u potpunosti ne slaže. Nešto manja većina (61%) anketiranih slaže se da su imigranti obogatili kulturni život svoje zemlje. Nešto više od petine (21%) se s tim potpuno slaže, a daljnje četiri od deset (40%) se uglavnom slažu. Samo se nešto više od jednog od deset (13%) potpuno ne slaže, dok se nešto više od petine (21%) ne slaže s tim. Nešto više od polovice (51%) ispitanika smatra da imigranti imaju pozitivan utjecaj na gospodarstvo, s tim da se samo nešto više od desetine (13%) u potpunosti slaže s ovom tvrdnjom, a gotovo četiri od deset (38%) se slaže s tim. Nešto više od jednog od deset (13%) se potpuno ne slaže s ovom tvrdnjom, a nešto više od četvrtine (27%) se ne slaže s tim. Nešto manje od polovine (49%) anketiranih slaže se da imigranti donose nove ideje i potiču inovacije u svojoj zemlji. Opet, nešto više od jednog od deset se potpuno ne slaže s ovom tvrdnjom (13%) ili se potpuno ne slaže (14%), dok se više od trećine (36%) uglavnom slaže s tim, a oko četvrtine (27%) se ne slaže s tim. Svaki deseti tj. (10%) ispitanika ne zna što oni misli o ovoj izjavi.

Ispitanicima su postavljena i tri negativno izražena pitanja o utjecaju imigranata. Preko polovine (56%) ispitanika se slaže da imigranti predstavljaju teret za socijalnu skrb u njihovoj zemlji, s tim da se više od petine (22%) potpuno slaže s tim, a preko trećine (34%) s tim da se slaže. Četvrtina ispitanika (25%) se ne slaže, ali samo nešto više od jednog od deset se potpuno ne slaže (13%). Vrlo su slični odgovori na pitanje povećavaju li imigranti probleme s kriminalom u zemlji ispitanika. Preko polovine (55%) se slaže, s tim da se nešto više od petine (21%) slaže s tim, a nešto više od trećine (34%). Nešto više od četvrtine (26%) se ne slaže s tim, dok se tek nešto više od jednog do deset (12%) potpuno ne slaže s ovom tvrdnjom. Znatno manji broj anketiranih slaže se da imigranti oduzimaju radna mjesta (39%). Nešto više od jednog od deset (14%) se potpuno slaže s ovom tvrdnjom, dok se četvrtina

(25%) uglavnom slaže s tim. Nešto više od trećine (34%) se ne slaže, dok se gotovo četvrtina (23%) potpuno ne slaže.

Grafikon 6. Utjecaj migracija na društvo u EU

Izvor: Eurobarometar, 2017.g.

U ovom grafu je prikazano kako se ispitanici iz država članica izjašnjavaju o tome kako migranti utječu na njihovo društvo u državi. Stoga plavom bojom označen je postotak onih koji su se izjasnili da potpuno pozitivno migracije utječu na društvo, žutom je prikazano oboje da i pozitivno i negativno migranti utječu na društvo, zatim crvenom bojom prikazano je da migranti negativno utječu na društvo u toj državi a sivom se prikazuje postotak neizraženih ispitanika.

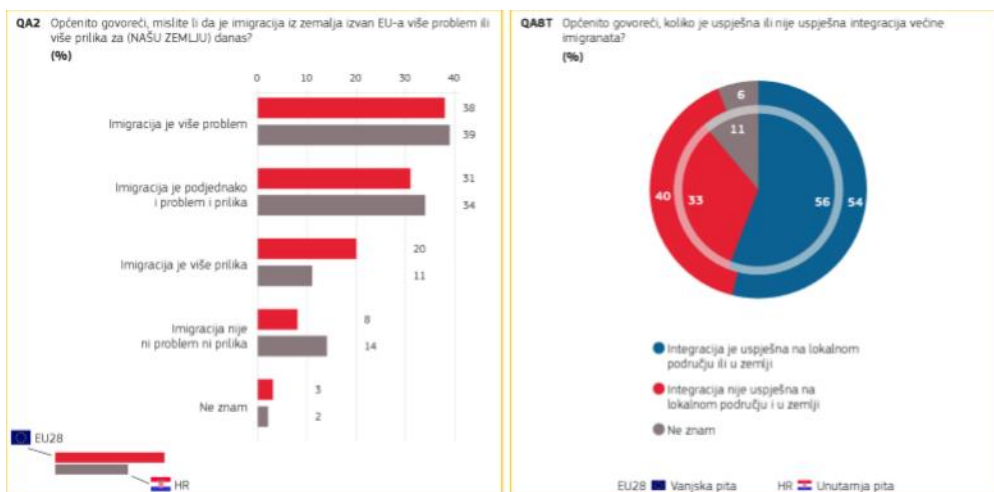
U 16 od 28 država članica manje od polovice anketiranih slaže se da imigranti imaju pozitivan učinak na ekonomiju zemlje ispitanika. U četiri zemlje s tim se slaže manje od trećine ispitanika: Slovačka (31%), Grčka (29%), Mađarska (27%) i Bugarska (17%). S druge strane, tri zemlje se ističu po posebno visokom udjelu ispitanika koji se slažu s ovom tvrdnjom: to su Irska (72%), Ujedinjeno Kraljevstvo (69%) i Švedska (69%). U osam zemalja više od polovice ispitanika ne slaže se s tvrdnjom da imigranti imaju pozitivan utjecaj na gospodarstvo, a posebno u Grčku (67%), Mađarsku (66%) i Bugarsku (63%) gdje je više od šest od deset ispitanici se drže ovog stajališta. U 13 zemalja najmanje jedan od deset (10%) anketiranih ne zna što misli o ovoj izjavi, s tim da je posebno visok udio ispitanika u Bugarskoj (20%).

Jasna većina (69%) anketiranih slaže se da je jačanje dugoročne integracije imigranata nužno ulaganje za njihovu zemlju. Četiri od deset (40%) obično se slažu s ovom tvrdnjom, dok se nešto manje od tri od deset (29%) potpuno slažu. Nešto više od jednog do deset (14%) se ne slaže, dok se samo jedan od deset (10%) potpuno ne slaže. U 23 od 28 država članica, većina ispitanika složila se s prednostima dugoročne integracije imigranata. U Švedskoj se više od devet do deset (91%) slaže da je potrebno uložiti u dugoročno integriranje imigranata, kao i gotovo devet do deset (89%) ispitanika u Nizozemskoj. U svim osim pet zemalja, barem se polovica slaže s ovom tvrdnjom. Mađarska također ima najveći udio ispitanika koji se ne slažu da je potrebno uložiti u integraciju imigranata.

6. NEKI OD REZULTATA ANKETE EUROBAROMETRA U HRVATSKOJ

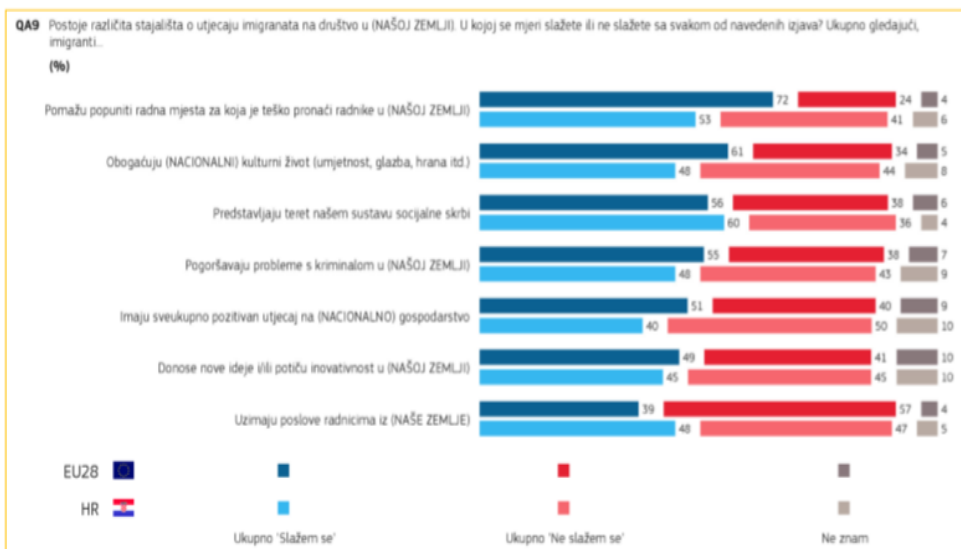
U nastavku slijedi analiza nekih od rezultata ankete Eurobarometra u Hrvatskoj (Grafikon 7 i Grafikon 8).

Grafikon 7. Anketa Eurobarometra u Hrvatskoj, misle li Hrvati da je imigracija iz zemalja EU-a više problem ili prilika za našu zemlju

Izvor: Eurobarometar, 2017.g.

Grafikon 8. Anketa Eurobarometra u Hrvatskoj, stav Hrvata o utjecaju migranata na društvo

Izvor: Eurobarometar, 2017.g.

Velika većina Europljana smatra da, ako ograničeni naponi integracije učine imigranti, da će to onda predstavljati veliku prepreku. S druge strane, oni također kazuju da, ako se imigranti suoče sa značajnim poteškoćama u pronalaženju posla, da će se također bolje suočiti s diskriminacijom i ponovnim trajanjem, to otežava integraciju. Mlađi i bolje obrazovani ispitanici vjerojatnije će prepoznati prepreke integracije s kojima se imigranti suočavaju. Ti se rezultati podudaraju s nalazom da većina Europljana integraciju imigranata vidi kao dvosmjerni proces, gdje i imigranti i društvo domaćina imaju ulogu. Međutim, ovo je mišljenje rjeđe kod ispitanika u srednjoj i istočnoj Europi. Oni u najstarijoj dobnoj skupini ili s nižim stupnjem obrazovanja manje vjerojatno misle da je integracija dvosmjerni proces između društva domaćina i imigranta, i vjerojatnije je da će oni sami biti odgovorni za njihovu integraciju. Konačno, postoji opći konsenzus o najvažnijim čimbenicima koji doprinose uspješnoj integraciji. Europljani smatraju da je posebno važno da imigranti mogu govoriti jezikom zemlje u koju su uselili. Preko devet od deset ispitanika zastupa ovo gledište. Ispitanici također misle da su i ekonomski i kulturni čimbenici važni za uspješnu integraciju: većina se slaže da je doprinos socijalnim sustavima zemalja domaćina važan za integraciju, kao i prihvaćanje vrijednosti i normi društva. Iako je rasprostranjeno suglasje o važnosti ovih pitanja, opseg do kojega se smatraju važnim razlikuje se s manje ispitanika. Velika većina Europljana smatra da, ako ograničeni naponi integracije učine imigranti, to predstavlja veliku prepreku. Mlađi i bolje obrazovani ispitanici vjerojatnije će prepoznati prepreke integraciji s kojima se imigranti suočavaju. Ti se rezultati podudaraju s nalazom da većina Europljana integraciju imigranata vidi kao dvosmjerni proces, gdje i imigranti i društvo domaćina imaju ulogu. Zapravo, većina Europljana smatra da je odgovornost integracije i na imigrante i na društvo domaćina. Međutim, ovo je mišljenje rjeđe kod ispitanika u srednjoj i istočnoj Europi. Oni u najstarijoj dobnoj skupini ili s nižim stupnjem obrazovanja manje vjerojatno misle da je integracija dvosmjerni proces između društva domaćina i imigranta, i vjerojatnije je da će oni sami imigranti uglavnom biti odgovorni za njihovu integraciju. Konačno, postoji opći konsenzus o najvažnijim čimbenicima koji doprinose uspješnoj integraciji. Europljani smatraju da je posebno važno da imigranti mogu govoriti jezikom zemlje u koju su uselili. Preko devet od deset ispitanika zastupa ovo gledište. Ispitanici također misle da su i ekonomski i kulturni čimbenici važni za uspješnu integraciju: većina se slaže da je doprinos socijalnim sustavima zemalja domaćina važan za integraciju, kao i prihvaćanje

vrijednosti i normi društva. Iako je rasprostranjeno suglasje o važnosti ovih pitanja, opseg do kojega se smatraju važnim razlikuje se s manje ispitanika.

7. ZAKLJUČAK

U prvoj polovici 20. stoljeća statistički podaci nisu posve pouzdani te zbog drugačije metodologije i obuhvata stanovništva, nisu usporedivi s novijim podacima. Unatoč tome, jasno je da je broj stanovnika u Hrvatskoj rastao sve do 1991. godine kada se dogodio preokret uzrokovan Domovinskim ratom. Tada je, osim porasta stope mortaliteta, došlo do povećanog iseljavanja stanovnika, kako zbog socioloških tako i zbog ekonomskih razloga. Ljudi su odlazili na privremeni rad u inozemstvo, koje se kasnije pretvarao u stalni rad, odnosno emigraciju. Migracije koje su potaknute ekonomskim čimbenicima (potraga za boljim poslom, zaradom, boljim životnim uvjetima, obrazovanjem i slično), nazivaju se suvremenim migracijama. Budući da se migracije kao takve ne mogu odvojeno pratiti, cjelokupan broj ljudi koji je sudjelovao u posljednjim migracijskim tokovima okarakteriziran je kao dio suvremenih migracija. U posljednje vrijeme u medijima se posebno ističu valovi iseljavanja u kojima sudjeluje hrvatsko stanovništvo. Hrvatska je obilježena padom nataliteta i sve nižim migracijskim saldom, što dovodi do smanjenja broja stanovnika. Tome posebno pogoduje sve obilnije iseljavanje hrvatskog stanovništva koji odlaze u inozemstvo u potrazi za boljim životnim uvjetima. Naime, nezaposlenost, loša gospodarska situacija, korumpiranost institucija, zapostavljanje kvalitetne radne snage i ne pružanje prilika mladima, doveli su do iseljavanja „ranjivih“ kontingenata stanovništva i njihovo useljavanje u bogatije, takozvane "obećane" zemlje svijeta. Njemačka je zemlja u koju je posljednjih godina odselilo najviše hrvatskog stanovništva (uključujući hrvatske i strane državljane). Ukoliko se obuhvate i hrvatski državljani koji tamo već žive, Hrvati predstavljaju osmu po veličini skupinu stranaca u Njemačkoj.

Ukupno gledano, rezultati ovog istraživanja ukazuju na dva zaključka, koja oba daju osnova za optimizam u pogledu potencijala za integraciju migranata iz trećih zemalja u zemlje EU. Prvo, većina Europljana ima izravan kontakt ili redovitu interakciju s imigrantima koji nisu iz EU-a, a značajna manjina ima bliske veze s njima i komunicira s njima najmanje tjedno. Drugo, Europljani imaju široku toleranciju i prihvaćanje imigranata te su pozitivno naklonjeni inicijativama koje se poduzimaju kako bi se osigurala uspješna integracija imigranata. Iako ova cjelokupna slika skriva značajan niz razlika među državama, jasno je da što su ispitanici izloženiji, to su im

skloniji povoljniji. Stoga je vjerojatno da će se u onim zemljama u kojima je udio imigranata koji nisu članovi EU-a značajno smanjiti stavovi prema imigrantima i pozitivne procjene izgleda njihove integracije poboljšati nakon što se građani tih zemalja naviknu na njihovu prisutnost. Ovaj zaključak potkrepljuje činjenica da će mlađa generacija, ali i oni s višom razinom obrazovanja, češće dočekati imigrante, njihov utjecaj doživljavaju kao pozitivan i više voljni smatrati ih integriranjem u svoj život prijatelje, kolege i vršnjake.

„Iako svaka izbjeglica ima svoju osobnu priču i bol, zajednička im je hrabrost“, istaknuo je glavni tajnik UN-a Antonio Guterresu jednom od svojih intervjua, „ne samo da prežive – već i da ustraju i iznova izgrade svoje uništene živote“.

POPIS LITERATURE

Knjige:

1. Nejašmić, I. (2005): Demografija: Stanovništvo u prostornim odnosima i procesima, Zagreb: Školska knjiga
2. Wertheimer-Baletić, A. (1999): Stanovništvo i razvoj, Zagreb: Mate d.o.o.
3. Živić, D. i Čizmić, I. (2005): Vanjske migracije stanovništva Hrvatske, kritički osvrt, u: Stanovništvo Hrvatske - dosadašnji razvoj i perspektive, Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar

Članci:

1. Jennissen, R. (2007): Causality Chains in the International Migrations System Approach, Population Research and Policy Review, 26 (4), str. 411.-412., Dostupno na: <http://econpapers.repec.org/>, Pristupljeno: 10. svibnja 2019.
2. Massey, D. S. (1994): International migration theory: The North American case, Population and Development Review, 20 (4), str. 699.-751. Dostupno na <http://www.jstor.org/stable/2137660>, Pristupljeno: 10. svibnja 2019.
3. Mikac, R. i Dragović, F. (2017): Masovne migracije: izazovi, posljedice i put naprijed, Forum za sigurnosne studije, 1 (1), str. 130-152., Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/198071>, Pristupljeno: 25. svibnja 2019.
4. Park, R. E. (1928): Human migration an the marginal man, The American Journal of Sociology, 33 (6)
5. Schoolr, J. (1995): Determinants of International Migration: Theoretical Approaches and Implications for Survey Research, u R. Van der Erfi L. Heering (ur.), Causes of International Migration, Proceedings of a Workshop, Luxembourg, 14-16 December 1994, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, Brussels, ESCS-EC-EAEC, Dostupno na: <https://books.google.hr/books?isbn=0788126849>, Pristupljeno: 10. svibnja 2019.

Internet izvori:

1. Europa.eu, Dostupno na: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/152/immigration-policy>, Pristupljeno: 20. svibnja 2019.

2. Europa.eu, Dostupno na:
<https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/special/surveyky/2169>, Pristupljeno: 30. svibnja 2019.

Ostali izvori:

1. Eurobarometer
<https://ec.europa.eu> - Special Eurobarometer 469 Report - Integration of immigrants in the European Union

POPIS ILUSTRACIJA

Popis grafikona

Grafikon 1. Koliko su često stanovnici Europe u interakciji s migrantima, odnosno na kojem mjestu?	18
Grafikon 2. Koliko često stanovnici određenih država u EU imaju interakciju s imigrantima?	19
Grafikon 3. Je li ljudima ugodno ili neugodno imati socijalne odnose s imigrantima?	20
Grafikon 4. Osjećaj ugodnosti stanovništva EU u socijalnim odnosima s imigrantima	21
Grafikon 5. Jesu li imigracije problem ili prednost u državama EU?	22
Grafikon 6. Utjecaj migracija na društvo u EU	24
Grafikon 7. Anketa Eurobarometra u Hrvatskoj misle li Hrvati da je imigracija iz zemalja EU-a više problem ili prilika za našu zemlju	26
Grafikon 8. Anketa Eurobarometra u Hrvatskoj, stav Hrvata o utjecaju migranata na društvo.....	26

SAŽETAK

Sve važnije pitanje koje usmjerava pažnju kako stručnih osoba tako i političke javnosti i ljudi koji žive u određenoj zemlji su svakako suvremene migracije. Prirodna kretanja stanovništva mogu proizvesti mnoge promjene u stanovništvu, počevši od njegovog ukupnog apsolutnog broja i strukture, no isto tako to mogu učiniti i mehanička kretanja te ostali eksterni čimbenici. Na temelju toga postoje dva modela stanovništva; zatvoreno i otvoreno stanovništvo ili populacija. Postoje zemlje u kojima je neznatan ili vrlo malo prisutan proces migracije te ukupno kretanje stanovništva ovisi isključivo o njihovim prirodnim kretanjima. Takve zemlje nazivaju se zemljama sa zatvorenim stanovništvom. Otvorenima se smatraju one koje zavise od obje komponente. Većina zemalja u svijetu pokazuje karakteristike otvorene populacije. Predmet istraživanja ovog rada odnosi se na analizu utjecaja migracija na razvoj društva. Cilj je ovog rada istražiti utjecaj migracija na društvo. Tijekom rada predstavljeni su rezultati istraživanja Eurobarometra o migracijama i utjecajima na društvo.

Ključne riječi: migracije, modeli stanovništva, Eurobarometar, istraživanje

SUMMARY

An increasingly important issue that draws the attention of both professional and political publics and people living in a particular country is certainly contemporary migration. Natural movements of the population can produce many changes in the population, starting with its total absolute number and structure, but so can mechanical movements and other external factors. Based on this, there are two population models; closed and open population. There are countries where the migration process is negligible or very low and the total population movement depends solely on their natural movements. Such countries are called closed population countries. Open ones are those that depend on both components. Most countries in the world show the characteristics of an open population. The subject of this paper is to analyze the impact of migration on the development of society. The aim of this paper is to explore the impact of migration on society. The results of the Eurobarometer survey on migration and social impacts are presented during the paper.

Keywords: migration, population models, Eurobarometer, research